

Napeljava električne sile iz Fale na Slov. Štajersko.

V „Slov. Gospodaru“ in drugih slovenskih listih se je že mnogo pisalo o napeljavi električne sile iz Fale po naših krajih. Pomanjkanje delavskih moči sili tudi naše kmetovalce, da mislijo na to, kako bi s pomočjo elektrike napredno obdelovali svoja posestva in prišli do cenene gonilne moči za razna orodja in stroje. Mizerija, ki je nastala v naših krajih radi pomanjkanja petroleja, se bo dala odpomoči z električno lučjo.

Družba, ki je lastnica falske elektrarne, ima izdelan sedaj ta-le načrt: Glavni daljnovod bo izpeljan iz Fale mimo Selnice ob Dravi in Kamnice do Maribora (to je zahodno od vojaške realke). Od Maribora bosta šla dva glavna daljnovoda: Prvi južno od Maribora po najkrajši poti čez Celje in od tam v Trbovlje, Ljubljano in Zagreb. Ta daljnovod bi imel prvo transformatorno (oddajno) postajo v Celju, odkoder bi se napeljala električna sila v Savinjsko dolino ter v Sentjursko-Smarski okoliš. Glavni daljnovod iz Maribora preko Celja bo imel 10.000 voltov električne napetosti.

Drugi glavni daljnovod bo napeljan iz Maribora ob Dravi v Ptuj, Ormož in Čakovec. Mesto Maribor ter okolica bo dobivala električni tok od glavnega daljnovoda z odcepitvijo pri vojaški realki v Mariboru. Ta daljnovod bo imel električne sile 46 tisoč voltov. Mesto Maribor je v seji sosveta dne 19. maja sklenilo najeti za napeljavo električne sile v Maribor trimilijonsko posojilo.

V Ptuj se je dne 20. maja vršilo zborovanje zastopnikov okrajev, mest in občin, katere bi dobavljale električno silo od daljnovoda ob Dravi. Zborovanje je bilo zelo številno obiskano. Predsednik pripravljalnega odbora g. Čuček je poročal, da se namerava omrežje ob dravskem daljnovodu tako-le izpeljati: I. Odcepitev pri St. Janžu na Drav. polju, vod čez Rače, Pragersko, Slov. Bistrica, Konjice. II. Ormož, Vinica, Lipoglav. III. Ormož, Ljutomer,

Radgona, Murska Sobota. IV. Čakovec, Varnižina. V. Čakovec, Dolina Lendava.

Izvolil se je ozi pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da preskubi potrebne načrte za podrobno izpeljavo električne sile. Dve veliki tvrdki bosta prihodnje dni začele z izdelavo teh načrtov in proračuna.

V ozi pripravljalni odbor so bili iz Štajerske izvoljeni: za mariborski okraj: župan Karel Černež iz Frama, njegov namestnik Franc Žebot iz Maribora. Za mesto Ptuj dr. Senčar in Čuček, za ptujski okraj Miha Brendič, namestnik dr. Fermeve, za okraj Ormož Jakob Zadravec, namestnik Franc Bratušek, za Ljutomer E. Kukovec, namestnik Rajh, za Gornjo Radgono Jakob Zemljčič, namestnik Lancič, za Slov. Bistrico Hinko Gril, namestnik Omerzu. Za predsednika je bil izvoljen veletržec Franc Čuček v Ptuj. Tudi Hrvatska, Prekmurje in Medijumurje so zastopane v odboru. Sploh se je opazilo na zborovanju, da imajo Hrvati več zanimanja za izrabo električne sile, kakor pa ljudje v naših krajih.

Da torej ne bo električni tok na tej črti, kar ga ne bodo rabili Ptuj, Ormož in Središče, naročen za Hrvatsko, je nujno potrebno, da se občine ter posamezniki takoj oglašijo pri ptujskem pripravljalnem odboru, koliko konjskih sil potrebujejo. Vse občine, katere bodo potrebovale 300 konjskih sil, bodo dobile v širšem pripravljalnem odboru mesto odbornika.

Napeljava električne sile bo stala ogromnih denarnih žrtev, ker je material za napeljavo danes neizmerno drag. Samo poedini stroj (transformator), ki bo v Celju odvajal električno silo za Savinjsko dolino in celjsko okolico od glavnega voda, bo stal brez vseh drugih priprav in dela okoli 6-7 milijonov K. Tukaj si bo zopet moralo naše ljudstvo pomagati z zadrugami. Zamuditi pa te prilike, da si napeljava električno silo tudi v naše kmetijske vasi, nikakor ne smemo.

Politični ogled.

Jugoslavija. Prva seja narodnega predstavništva pod novo vlado je bila v sredo. Na tej prvi seji bodo potrdili šest novih poslanskih mandatov. Jugoslovanski klub dobi 1 mandat in sicer mesto umrlega poslanca dr. Pogačnika pride v parlament bivši minister Ivan Roškar.

Bivši ministriški predsednik in sedaj ustavni minister Stojan Protič se je zadnje dni mudil v Zagrebu in Ljubljani, kjer se je posvetoval radi nove ustave. Kakor hitro se vrne Protič zopet v Beograd, bodo v ministrskem svetu preosnovali tudi naše pokrajinske vlade.

Italija. Italijanska Nittijska vlada je odstopila. Italijanski kralj je ponujal sestavo nove vlade raznim politikom, a nobeden se ni hotel lotiti tega posla. Slednjič se je kralj zatekel zopet k Nittiju in ga lepo naprosil, da je ta zopet zvaril in skoval novo vlado.

Nemčija. Nemčija bo morala plačati 120 milijard odškodnine v 33 letnih obrokih. Od odškodnine dobi Francija 55%, Anglija pa 25%.

Francoske čete, katere so zasedle nemški mesti Frankfurt in Darmstadt, so zopet zapustile te mesti, v katere so vkorakale nemške čete.

Anglija. Na Irskem so izbruhnili v zadnjem času prav resni nemiri. Angleška je začela odpošiljati na Irsko vojaštvo, da zatire nemire z oboroženo silo.

Čehoslovaška ima novo vlado pod predstvom Tusarja.

Avstrija. Avstrijska republika bo imela 30 garnizij. Največje, ki bodo štele po več tisoč mož, bodo na Dunaju, Gradcu, Linču, Celovecu in Stockerau. Najmanjše posadke bodo po 1000 mož v manjših mestih.

Rusija. Bolševiška armada je začela prav uspešno protiofenzivo proti poljskim četam, ki so udrle v Rusijo. Poljaki se umikajo na celi črti v velikem neredu in med ogromno izgubo vojaštva in vojnega materiala.

Gospodarstvo.

Osrednja zadruga za prekrbo in izvoz

Je izdala poziv za pristop in podpis delnic. Njen namen je, da skrbi za prehrano vojske in posameznih krajev, da izvršuje dobave za državo, da izvažajo v inozemstvo tiste proizvode, katerih izvoz je poverjen tej zadrugi, kakor n. pr. vse vrste žita in žitnih proizvodov, suho sočivje, živino in živilske izdelke, kože, volno, predivo, lan itd. Kapital znaša 30 milijonov dinarjev v 12.000 delnicah vsaka po 2500 dinarjev, od katerih polovico plača država, polovico zadruga in posamezniki. Člani Zadruga so lahko poljedelske zadruga, konzumne zadruga, poljedelci, trgovci, ki se po sodbi pristojnih oblasti pečejo z izvozom imenovitih proizvodov. Prijave za podpis delnic se naj pošljejo ministrstvu za trgovino in obrt v Beograd z označbo „za Osrednjo Zadrugo za prehrano in izvoz“, in sicer v času 20 dni od objave tega o-

glasa v „Službenih Novinah“ v Beogradu in „Uradnem listu“ v Ljubljani. Obenem s prijavo se položi pri Narodni banki kraljevstva SHS v Beogradu po 500 dinarjev za vsako delnico. Ko bodo prijavljeni sprejeti za člane, bodo pozvani, da plačajo v roku 8 dni ostanek 50% od nominalne vrednosti delnic. Ostanek osnovnega kapitala se bo plačal naknadno po odločbi upravnega sveta. Dobiček, ki ga bo imela ta Zadruga, se porazdeljuje tako, da se 8% daje članom Zadruga kot dividenda, dve osminki za podporo invalidom in vojnim sirotam, dve osminki za organiziranje kmetijskega kredita, eno osminko se odstopi ministrstvu za finance, tri osminke pa za ustanavljanje zalog. Kmetje, zlasti zadruga, pristopite v oobilnem številu! Gre za korist kmetijskega stanu in za napredek zadrugištva. Prijave za pristop pošljite takoj v Beograd! Sveto 500 dinarjev pošljite ali naravnost v Beograd na Narodno banko, ali pa potom Zadrugu Zveze v Ljubljani.

Jugoslov. zadrugiški kongres bo zboroval 12., 13. in 14. junija t. l. v Zagrebu. Na kongresu bo zastopano vse kmetijsko zadrugištvo iz cele Jugoslavije. Na dnevnem redu so vprašanja največje važnosti za naše kmetijstvo in za naše gospodarstvo vobče.

Za Gospodarsko zadrugo v Mariboru se lahko oglasi, kdor želi pristopiti kot član, v upravništvu „Slov. Gospodaru“ v Mariboru. Koroška cesta 5 ali pa v pisarni Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru, Stolina ulica. Delež za posetnike znaša 100 K, za neposetnike 50 K, od katerih se mora 30 kron takoj plačati, ostali znesek se plača v mesečnih obrokih po 2 kroni.

Za gospodarsko izobrazbo ženstva. Jeseni 1919 so v štajerskem deželnem zboru stavili krščanskosocialni poslanci predlog, naj deželna vlada poskrbi za strokovna gospodarska predavanja za žensvo. V težavnih poveljih gospodarskih razmerah je nujno potrebno, da se je tisti del prebivalstva, ki je po teh razmerah najboljčutnejše prizadet t. j. žensvo, popolnoma na jasnem o vzrokih teh razmer in o protisredstvih. To pa tembolj, ker je žensvo sedaj poklicano, da sodeluje v zakonodaji in upravi in sploh vsem javnem življenju. Predlog je bil soglasno sprejet in se ravno te dni izvršuje. Graška deželna vlada prireja kolo narodnogospodarskih predavanj po svojih najboljših strokovnjakih za omejeno število žensk, ki naj potem ponesejo pridobljeno znanje v najširše sloje.

Socialni demokratje in naša živinoreja. Junija 1909 so socialni demokratje v poljedelskem odseku avstrijske državne zbornice glasovali za to, da se nastopa poslancev Ljudske stranke in Kmetске zveze preglaševani in se je sklenilo, da se vsak uvoz tuje živine in nje mesa zabrani. — Leta 1911 so socialni demokratje zahtevali argentinsko meso, napadali kmetijski stan ter ga hoteli z zmernim argentinjskim mesom uničiti. Socialist Reumann je predlagal v draginjskem odseku državnega zbora, da se dovolj neomejen uvoz argentinskega mesa. Ko je v državni zbornici vsled odločnega nastopa poslancev Slovenske ljudske stranke, Hladnika in Jarca, bil pri glasovanju Reumannov predlog odklonjen, je to socialne demokratje grozno razburilo in so pozneje sprevrli na glasovanje drug sličen protikmetijski predlog, ki je dobil majhno večino.

Zakaj požre marsikatera svinja lastne mladice? Vzroki temu so lahko različni. Prav pogosto se dogaja, da zrastejo mladim prašičkom prav ostri zo-

bje. Ko taki prašički sesajo, povzročajo starki neznosne bolečine. Doječa svinja se vsled tega tako razjezi, da prašičke pomori in požre. Da se to prepreči, naj se zobovje mladim prašičkom, dokler sesajo, večkrat preišče, in če se zapazi, da imajo ostre in špičaste zobe, naj se jim isti z ostrimi kleščami za izruvanje žebeljev priščipnejo. — Pogosto pa požre starka lastne mladice tudi radi tega, ker se ji nepravilno krmi in oskrbuje. A največkrat požre mladice taka svinja, kateri se pokladajo meseni odpadki ali kri. Zato naj se brejim svinjam nikar ne poklada prej omenjena krma in naj se skrbi, da se bo svinja kolkor mogoče veliko gibala na prostem in se pasla.

Kako preženeš živini uši? Dobro sredstvo, pregnati živini uši, je zmes petroleja in vode, v kateri je raztopljeno milo. 125 gramov navadnega mila raztopi v 2% litra dežnice in pusti na ognju zavreti. Vrelo vodo zlij v posodo, v kateri je že 5 litrov petroleja. Zmes mešaj 4 do 5 minut ter jo pusti, da se ohladi. Kadar hočeš tekočino uporabljati, jo zmešaj 1 del z 9 deli vode ter peri s krpo ali krtačico dotične dele živine.

Haleze. Perenospora že precej nastopa. V goricah se ne kaže, kakor smo pričakovali. Vina je malo. Kdor ga še ima, naj se ne da premočiti od barantačev, ki bi radi imeli vino na pol zastonj razmerna z drugim blagom. Tudi sadja bo malo. Bog nas varuj toče, da bi vsaj to ostalo.

Pri kateri toplini so vina najokusnejša? Vino sestoji, kakor vemo, iz mnogih sestavin in vsaka izmed njih prihaja do največje veljave pri gotovi stopinji toplote. Dasi so te toplote različne, nas vendar uči že stara izkušnja, ki jo potrjujejo najnovejše preiskave strokovnjakov, da je belo vino za okus najboljše, če ima 11, rdeče pa, če ima 16.5 stopin Celzija. To je za vinsko kupčijo važno.

Davek na veselice in zabavne prireditve.

Finančno ministrstvo je nastavilo davek na veselice, zabave, koncerte, gledišča, kino itd. Vse vstopnice morajo biti obdavčene. A tudi če ni vstopnic, se mora davek plačati za vsako prireditev, kjer se vobče zbirajo ljudje radi zabave in razvedrila. Oproščene so prireditve, kojih čisti dobiček gre ves v ekovkoljubne namene, dalje prireditve v vzgojne ali poučne namene društva, ki ni osnovano na dobiček. Za vsak teh primerov pa sme oprostiti le minister. Davek je naslednji: Vstopnice do 2 K je davek 20 vin., do 3 K je 30 v., do 5 K je 40 v., do 7 K je 50 v., do 10 K je 1 K za vstopnico itd. Vsaka davku podvržena prireditev se mora naznaniti 24 ur prej davčnemu uradu, oziroma, če tega ni v kraju, finančni straži ali orožniški postaji in se morajo predložiti vse vstopnice v svrhu žigosanja. Davek je treba plačati tudi tam, kjer se pobirajo prostovoljni prispevki, ali je vstopnina prosta, pa se v prostorih prodajajo jedi in pijače, posluša godba ali petje, gledajo predstave itd. Kazni so določene prvokrat od 80—800 K, potem pa vedno več. Ta odredba velja od 1. maja naprej.

Novi carinske pristojbine za izvoz iz naše države so v gospodarskem oziru vevražne, vsled česar navajamo sledeče glavne postavke: Carina za izvažanje žita, moke in mlevskih izdelkov znaša 60 dinarjev za 100 kg; za hmelj, lečo in grah 100 dinarjev za 100 kg; za krompir 10 dinarjev; za govejo živino žive komad 1000 francoskih frankov; za zaklane 200 francoskih frankov; za žive svinje za komad 800 dinarjev; za zaklane 600 dinarjev za 100 kg; za žrebeta in konje za komad 1000 francoskih frankov; za mast in olje za 100 kg 350 francoskih frankov; za volno in volnene izdelke 2000 dinarjev; za kože za 100 kg 700 francoskih frankov; za premog in prirodno olje 100% vrednosti; za hmelj in sladkorno peso za vsakih 100 kg 100 dinarjev; za gosi in purane 15 dinarjev za komad; za kokoši in race 8 dinarjev za komad; za klavne konje 350 francoskih frankov za komad; za gnjati, klobase in konservirano meso za vsakih 100 kg 500 francoskih frankov; za špeh za 100 kg 1000 dinarjev; za ovčje, kozje in svinjske kože 700 francoskih frankov za 100 kg; za drva od 1 kubikmetra 10 dinarjev; oglje 50 dinarjev za 100 kg; za okrogel les 20 francoskih frankov za kubikmeter; za stavbeni les 7—20 francoskih frankov; za vino 100 dinarjev za 100 kg; za svinco, železo, baker in koster 10 dinarjev za 100 kg; za vosek 1000 dinarjev za 100 kg. Izvoz teh predmetov je dovoljen le tedaj, ako je odvisna množina in se morejo ti predmeti plačati v frankih, dolarjih, pezetah, nizozemskih guldinarih in v lirah.

Ponarejeni 5 dinarski bankovci krožijo posebe po Celju in okolici. Spoznate jih na tem, da nimajo tekoče številke, n. pr. 051,080 in Et 041, kakor morajo biti na pravih bankovcih.

Naknadna zamenjava kronskega bankovca za zamudnice se vrši po odredbi finančnega ministra dne 30. in 31. t. m. ter 1.—3. junija t. l. Zamenjavati se bodo samo bankovci po 1000 K, 100 K, 50 K in 20 K, ki so pravilno kolkovani. Falsifikati se ne bodo zadrževali, marveč zavračali. Zamenjavanje se vrši pri vseh davčnih uradih in pri finančni deželni blagajni v Ljubljani. Denarni zavodi ne bodo zamenjavali (tudi podružnici avstro-ogrske banke v Mariboru in Ljubljani ne). Kdor pa še tudi ta rok zamudi, naj pozneje nikar ne vlaga pritožbo na finančno ministrstvo, ker se take prošnje kratkomalo ne bodo reševale, marveč vračale neresene.

Prošnje za naknadno kolkovanje bankovcev. Ministrstvo za finance objavlja, da bo reševala te prošnje posebna komisija treh oseb pri generalnem inšpektoratu tega ministrstva pa samo, v kolikor se bile prošnje vložene pravočasno, do je do vstevsi 10.